



www.fmfvestfold.net

FORTIDSMINNEFORENINGEN VESTFOLD AVDELING

POSTADRESSE: FARMANNSVEIEN 30, 3100 TØNSBERG - E-POST: styret@fmfvestfold.net

FORSIDEN

LEDER

HVA SKJER

DEBATT

BLI MEDLEM

KONTAKT

FAKTA

ARKIV

PRØV VÅR GRATIS
NYHETSMAIL

JA TAKK

AVDELINGENS
DEBATTFORUM ÅPENT
FOR ALLE:

LINKER

KULTURMINNE-
FORVALTNINGMLJØVERN-
DEPT.

RIKS- ANTKVAREN

KULTURARV
(VFK)VESTFOLD
FYLKES-KOMMUNE
(VFK)

LOVER - STAT

REGJERINGEN

FYLKES-
MANNEN I VESTFOLD

LOVDATA

NORGE.NO

ØKOKRIM

KOMMUNER

ANDEBU

HOF

HOLMESTRAND

HORTEN

LARDAL

LARVIK

NØTTERØY

RE

SANDE

SANDEFJORD

STOKKE

SVELVIK

TJØME

TØNSBERG

AVDELINGER
PÅ NETT

OSLO OG AKERSHUS

BERGEN OG

HORDALAND

SOGN OG FJORDANE

FORTIDSMINNE-
FORENINGEN
SENTRALT

ANDRE FORENINGER

NORGES NATURVERN
FORBUND

BELLONA

NATUR OG UNGDOM

NORGES MLJØVERN-
FORBUND

ALLGRØNN

FORENINGEN GAMLE
SANDEFJORD

GRØNN HVERDAG

07.04.2010

MED RIKSANTIKVAREN I HAMMERDALEN



Topptung delegasjon ville se Hammerdalen. Fra venstre: Thor Eika (adm.dir.TF), Øyvind Riise Jenssen (ordfører Larvik) og Jørn Holme (riksantikvar). I bakgrunnen nettsideredaktør Bente Bjerknes og til høyre verdiskapingsprosjektets Aina Aske som forsamlingsguide. Vestfoldavdelingens leder Ragnar Kristensen, bak fotoapparatet, var invitert av riksantikvaren og spilte rollen som opponent rundt verneproblematikken i området.

To dagers pilotsamling med hyllest til egen innsats i verdiskapingsprosjektene, tur i omstridte Hammerdalen med riksantikvar, ordfører og Treschow samt et aldri så lite kritisk blikk på utviklingen i Hammerdalen fra Vestfoldavdelingens leder var blant ingrediensene nettredaktør Bente Bjerknes dekket da hun som invitert presse besøkte verdiskapingsprosjektens pilotsamling på spahotellet i Larvik. Les og nyhetssidens egen reportasje om Hammerdalenprosjektet [her](#).

SKYFRI HIMMEL OVER HAMMERDALEN?

Den 15 og 16 mars ble det arrangert en to-dagers samling i Larvik for de elleve pilotprosjektene på kulturminnefeltet. Deltagere i de såkalte verdiskapingsprosjektene rundt i landet møtte hverandre på Langestrand i Larvik for å høre om Hammerdalenprosjektet og sette hverandre i stevne.

Mandagens seanse foregikk stort sett på Farris Bad mens tirsdagens arrangement var lagt til Larvik Museum et stenkast unna.

Ordfører Øyvind Riise Jensen åpnet med å rose de ulike aktørene i Hammerdalenprosjektet. Særlig fikk grunneier Mille Marie Treschow ros for både å tenke langsiktig og å være raskt ute med å skaffe inntjening.

På spørsmål fra Riksantikvarens ordstyrer om det overhodet var konflikter mellom utvikling og vern i området svarte en fornøyd ordfører at her går alt på skinner og det er ingen motsetninger mellom kommunen og grunneier. Treschow-Fritzøes direktør fikk samme spørsmål og innrømmet at noen utfordringer er det nok.

Så fulgte en orientering om evalueringene som er basert på prosjektene egen oppfatning av seg selv. Etter spørsmål fra Fortidsminneforeningen innrømmet Riksantikvaren at evalueringene har begrenset kildetilfang. Det ble opplyst at Hammerdalenprosjektet er ett av to prosjekter som skal gås nærmere etter i sømmene.

Sponset lekegrind

Kulturavleder i Vestfold fylkeskommune, Terje Gansum, tok bladet fra munnen og karakteriserte prosjektene som en lekegrind sponset av det offentlige, og påpekte at uten offentlige midler ville ikke verdiskapingsprosjektene eksistert.

MED RIKSANTIKVAR JØRN HOLME PÅ TUR

Mens verdiskapingspilotene hyllet egen innsats på spahotellet den 15 mars forsvant en engere krets med riksantikvaren på befaring i Hammerdalen. Riksantikvar Jørn Holme hadde hurtig sammenkalt en tung delegasjon fra RA og samtidig invitert Fortidsminneforeningen til befaringen med Larviks ordfører Øyvind Riise Jenssen og Treschows konserndirektør Tor Eika. Formålet var å ta Hammerdalen i øyesyn og se hva Treschow og verdiskapingsprosjektet hadde utrettet og hva de så for seg fremover.

Fra RA deltok Jørn Holme, Marit Huuse (avdelingsdirektør Planavdelingen) Sissel Carlstrøm (Planavdelingen) og Hanna Geiran (Kulturminneavdelingen). Ordfører Øyvind Riise Jensen representerte kommunen og konserndirektør Thor Eika stilte for grunneier Treschow Fritzøe, Wallace representerte Vestfoldmuseene og Ragnar Kristensen stilte som leder av Fortidsminneforeningens Vestfoldavdeling (og fotograf for websiden). Redaktør for avdelingens webside Bente Bjerknes var presseutsendt sammen med Østlands-Posten. Aina Aske fra Larvik Museum/Verdiskapingsprosjektet stilte som guide.

Turen startet i området som kalles Saggården og Eika forklarte at her er det store byggeplaner – men de ligger langt frem i tid poengterte han. Kanskje boliger langs elven, ellers byggehøyder på 5-6 etasjer.

Når det gjelder Mølla var både ordfører og Eika hemmelighetsfulle. Vi forstod at noe er på gang – foreløpig top secret. Så fikk vi omvisning i Kulturskolen/Sliperiet som kommunen leier av TF. Videre får vi med oss Kraftstasjonen før vi kommer til Mekken (opprinnelig valseverk).

Søk

ELDRE NYHETER:

17.05.05-20.09.05
02.11.06-13.06.08
27.07.08-31.12.09

VESTFOLDNYTT

NUMMER 1 - 2008
NUMMER 1 - 2009
NUMMER 2 - 2009
NUMMER 3 - 2009
NUMMER 1 - 2010
NUMMER 2 - 2010

STIFTELSEN NORSK KULTURARV

-Arbeidsformen er ikke god og dette er en dyr måte å jobbe med ting på som man uansett må arbeide med, mente han og hevdet at "dette er noe vi gjør for menigheten".

AMSER OG MEDIA**AMSER I NORGE**

Alle norske aviser på nett.

GJENGANG-EREN

Horten og Asgårdstrand

JARLSBERG

Holmestrand

NRK VESTFOLD

Hele Vestfold

SANDE AVIS

Sande

SANDEFJORDS BLAD

Sandefjord

SVELVIK-POSTEN

Svelvik

TØNSBERGS BLAD

Tønsberg, Nøtterø, Tjøme

TV-VESTFOLD

Hele Vestfold

ØSTLANDS-POSTEN

Larvik, Lågendalen

ØYENE

Vasser, Tjøme

PRIVATE**BEDRIFTER****SPROSSA**

Restaurering, råd, bygningsvern, tapeter, bakerovnsdører etc.

YTTERSØ GÅRD

Restaurering, råd, bygningsvern

GJENBRUKET I MOSS

Gamle bygningsdeler

GAMLE TREHUS OG BYGNINGS-DELER

Gamle bygningsdeler

CHRISTIANA TAPET-VERKSTED

Lager tapeter

LIERS PRODUKTER

Linojemaling mm.

MOLO A/S

Gamle bygningsdeler, nye kopier etc.

KUNSTNERNES EGET**MATERIAL UTSALG**

Pigmenter, linolje, alt for kunstnere etc.

BAS KUNST OG**RAMMER**

Pigmenter, linolje, alt for kunstnere etc.

ALANOR

Vedlikeholdsmidler, verktøy etc.

TEGNE-**SENTERET**

Alt i tegnemateriell

ARKIVER**RKSARKIVET OSLO****STATSARKIVET****KONGSBERG****FYLKES-****ARKIVET FOR****VESTFOLD****TØNSBERG****MUSEER VESTFOLD****VESTFOLD MUSEENE****IKS****MUSEER SENTRALE****NASJONAL-MUSEET****FOR KUNST****ARKITEKTUR OG****DESIGN****KULTUR HISTORISK****MUSEUM OSLO****NORDEN-FJELDSKE****KUNSTINDUSTRI-****MUSEUM TRONDHEIM**

Reaksjonene lot ikke vente på seg, dette var tydeligvis å "banne i kjøerka", for å bruke Gansums egen terminologi. Pilotene fra ulike deler av landet ble åpenbart svært provosert av kritikken.

I mellomtiden var riksantikvar Jørn Holme ankommet og han hadde følgende budskap til forsamlingen:

Er vi for selvjublende? Holme påpekte at kulturminner er viktige verdier og det er viktig at de er premiss. Her må man tenke langsiktig og vi må være kritiske overfor oss selv, utdypet han. Holme viste også til at evalueringen er grunnleggende for alle prosjektene.

Ved 15-tiden brøt en engere krets opp for å befare Hammerdalen med riksantikvar Jørn Holme. Se egen reportasje i høyre spalte. Etter en natts søvn er jeg tilbake på pilotsamlingen. Nå på Larvik museum.

Prosjektmakerne forteller

Foreningens utsendte stiller neste dag for å høre hva Hammerdalenprosjektet mener om seg selv. Delprosjektleder for kulturav, Aina Aske, forklarer at museet skal ivareta kulturarven og samtidig være kritisk. Her er det også et økonomisk aspekt og det er et konstant dilemma at man må gi og ta. Hun forklarer at man ikke må la seg styre av økonomisk gevinst.

Jeg tenker at her kunne det være interessant å måle avstanden mellom liv og lære.

Prosjektleder og stipendiat ved høyskolen, Are Thorkildsen, er mer opptatt av prosessen enn resultatet og vektlegger ønsket om å være en del av et utviklingsprosjekt. Han forklarer at prosjektet er prisgitt en grunneier som har tid til å vente. Videre mente han at det var mye konsensus i gruppen og lurte på om de burde utvikle seg videre. Thorkildsen mener det er viktig å dyrke frem de gode prosessene. Dette ble illustrert med fargerike sirkler.

TFs direktør Thor Eika presenterte firmaets virksomheter og roste eier Mille Marie Treschow for langsiktighet og historisk bevissthet. Eika forklarte at firmaet har svært lave krav til inntjening i Hammerdalen da eiendomsmassen er nedskrevet til null og man er fornøyd med en avkastning tilsvarende bankrente på sine investeringer. Han la ikke skjul på at det var utfordringer med kunstnere som leietagere da flere har problemer med lav inntekt.

Ass. rådmann Jan Arvid Kristengård fra kommunen svarte ikke på ordstyrers spørsmål om det er et problem at flere bedrifter flytter fra sentrum til Hammerdalen.

Kristengård hevdet at Hammerdalen først og fremst er dialog, og understreket at det er en drøm med denne grunneieren. Han mente evalueringene ikke fanget opp det positive som skjer hvorpå ordstyrer utbrøt at da har prosjektet selv en jobb å gjøre med å synliggjøre resultatene.

Videre mente Kristengård at prosjektet i for stor grad var dominert av det offentlige og kulturminnevern og at det var for mye detaljstyring fra staten.

Han avsluttet med å understreke at man ikke måtte bli for harmonisøkende. Hvis alle er fornøyd har ikke prosjektene vært dristige nok, mente han.

Forsamlingen så ut til nærmest å misunne Larvik denne mesènen av en grunneier og Fortidsminneforeningens utsendte tenker at arrangørene fortjener ros for en velregissert pilotsamling (eller var det en folkekongress?).

Så håper vi de andre prosjektene viser forståelse for at Vestfoldavdelingen har fokus på Hammerdalen.

I Mekken orienterte Aske om bygningens historie og ble korrigeret av Fortidsminneforeningen da hun hevdet at de eldste masovnene hadde ligget midt under Mekken. –Masovnene lå syd for Valseverket poengterte Kristensen. Går man glipp av det, får man ikke med seg forbindelsen til Øvre verksgård og kullagrene der, insisterte han.

Thor Eika kom inn på den uheldige rivingen av murene ved den eldste masovnen for et par år siden, og bedyret at slikt ikke skulle gjenta seg. Men han poengterte at TF ikke selv har kompetanse til å vurdere slikt.

Diskusjonen går livlig da Fortidsminneforeningen beklaget at det gamle jernlageret i tre ble revet og ga uttrykk for skepsis til kontorbygget som er planlagt foran restene av masovnen fra 1845. Eika påpekte igjen at også disse planene ligger langt fram i tid.

Riksantikvarens representanter gir uttrykk for at de synes Mekken er blitt fin og roser TF for ikke å velge billige løsninger. I pur glede kaster ordføreren seg om halsen til Aina Aske og utbryter til Holme: Du forstår vel hvorfor jeg er glad i denne jenta!

Videre opp til Forvaltergården fra slutten av 1600-årene noterer Hanna Geiran flittig. – Er denne fredet, spør riksantikvar Jørn Holme. -Den burde kanskje vært fredet, spiller Kristensen inn. Eika forklarer at det er den ikke.

Så rusler vi opp til Øvre Verksgård/Kullepladsen hvor uenighetene kommer klart til syne. Eika forklarer at vi nå står i hjertet av Fritzøe Jernverk, men mener at vedlagrene ikke er verneverdige og kan rives til fordel for moderne rekkehus som skal gi samme inntrykk.

-Vi kunne tenke oss å bevare en liten del av vedlagrene, åpnet Eika for og poengterte igjen at byggeplaner ligger langt frem i tid. -Fortidsminneforeningen mener vel også at det først og fremst er volumene som er viktige her, avslutter Eika.

Aina Aske supplerer at det er så mange nye måter å formidle historien på og viser til i-Pod.

Fortidsminneforeningens Ragnar Kristensen tok ordet og påpekte at vedlagrene er unike på landsbasis og spilte en viktig rolle fra 1918 da anlegget ble utvidet og forsynte hele Larvik med ved etter avtale mellom Larvik kommune og Treschow. De erstattet og representerer nå de opprinnelige kullagrene, mente han.

-Boligbruk vil ikke gi et uttrykk som er forenlig med plassens historie, hevdet Kristensen og viste til sammenhengene med både det eldste og det nyere snekkerverkstedet og Klokkeboden som kan være eneste gjenværende ekte klokkebod i Norge. Den bør fredes mente han og kanskje også vedlagrene.

-Vi vil gjerne ha dialog med Treschow rundt utviklingen og bruken av Øvre verksgård, avsluttet Kristensen og fastslo at Øvre verksgård er uegnet for boligbruk.

Aina Aske kommenterte her at plassen lenge hadde vært uten bygninger, noe Fortidsminneforeningen ikke kunne si seg enig i.

Så raskt ut verksporten og ut til parkeringsplassen over den gamle kirkegården. Holme forsikrer seg om at det er her TF har planlagt nytt kontorbygg. Deretter krysser vi gaten for å se på Oberinspektørplanlegget.

Ingen kommenterer den nybygde midtfløyen som kom opp etter rivingen av driftsfløyen for få år siden, men den vakre rokokkoportalen vekker begeistring. I front av anlegget forsikrer Holme seg om at TF har skrinlagt planene om å bygge parkeringshus over bakken mens vi ser over til parkeringsplassen med utsikt over til den gamle Kongeveien.

Jørn Holme virker interessert i siktlinjen fra Oberinspektørplanlegget over Hammerdalen mot Kongegata og Bøkeli. Det er denne forbindelsen

VESTLANDSKE
KUNSTINDUSTRI-
MUSEUM
PERMANENTEN
BERGEN
NORSK
FOLKEMUSEUM OSLO
NORSK SJØFARTS-
MUSEUM
OSLO



Over til venstre: Kulturarvleder (VFK) Terje Gansum hadde kritiske kommentarer til pilotprosjektene, men var også opptatt av finansieringen av utgravinger foran Oberinspektørlegget.

Treschow vil sperre med et kontorbygg på den opprinnelige kirkegårdsgrunnen.

På spørsmål fra Jørn Holme forsikrer Ragnar Kristensen at denne siktlinjen gikk i front av Oberinspektørlegget og kirken. –Fra Kongegata kunne man se både kirken, kirkegården og Oberinspektørlegget og andre veien hele bebyggelsen i Bøkella som var knyttet til verket ved at arbeidere bodde der. For Fortidsminneforeningen er det umåtelig viktig at det ikke bygges på den gamle kirkegården, fastslår Kristensen.

Riksantikvar Holme virker fornøyd etter befaringen og det er tydelig at han kjenner godt til de ulike byggeprosjektene i Larvik. På spørsmål fra foreningen bekrefter han at dette handler om nasjonale interesser men at man ikke nødvendigvis må frede av den grunn. Holme forklarer at en helhetlig restaurering er viktig, og beklager at ikke flere kjenner til dette spennende området.



Over: Forsamlingen på vei inn i Saggården og Mølla-området på østre Elvebredd. Konfliktene lå på lur på østre Elvebredd, men da hadde Østlands-postens utsendte forlatt oss. Mediaomtalen i etterhånd dreide seg kun om skyfri himmel.

Vestfoldavdelingens websider har som formål å formidle avdelingens arbeide for vern av viktige kulturminner og miljøer. Nyhetssiden presenterer kulturminnevernet i Vestfold med hovedfokus på Vestfoldavdelingens saker. Sakene på nyhetshovedsiden utarbeides ved egen journalistisk virksomhet. Vi bringer nyheter og informasjon om arbeidet med å bevare gamle hus og miljøer, restaurering, reguleringsplaner og regionale og kommunale forhold av interesse for kulturminnefeltet. Den redaksjonelle linjen er basert på Fortidsminneforeningens formål og skal holde seg til presseetiske normer og standarder slik de er uttrykt i Presseforbundets Vær varsom-plakat som du finner [her](#).

Redaktør: Bente Bjerknes (ansvar for redaksjonell linje, journalistikk)
Redaksjon: Elisabeth Holmsen, Karine Huseby (redaksjon, journalistikk)
Webansvarlig: Ragnar Kristensen, (juridisk og teknisk ansvar, journalistikk)
Webmedarbeider: Stein Idar Hagen (teknisk ansvar og journalistikk)

E-post til redaksjonen: web@fmvestfold.net